

سرشناسه:	Javadi, Muhsin - ۱۳۴۲ - محسن، جوادی
عنوان و نام پدیدآور:	Ahlak Felsefesine Giriş[Book]/ Mütallif Muhsin Cevadi; Tercümə edən Nurullah Akpınar.
مشخصات نشر:	قم: مرکز بین المللی ترجمه و نشر المصطفی ﷺ، ۱۳۹۹ = ۲۰۲۰ م
مرجع تولید:	دانشگاه مجازی المصطفی ﷺ
مشخصات ظاهری:	ص ۱۱۲
شابک:	۹۷۸-۶۰۰-۴۲۹-۷۲۸-۸
وضعیت فهرست نویسی:	فیبا
یادداشت:	ترکی استانبولی
یادداشت:	عنوان به فارسی: درآمدی بر فلسفه اخلاق
عنوان دیگر:	درآمدی بر فلسفه اخلاق
موضوع:	اخلاق -- فلسفه
موضوع:	Ethics -- Philosophy
شناسه افزوده:	آق پینار، نورالله، -۱۳۵۸، مترجم
شناسه افزوده:	Akpınar, Nurullah
رده بندی کنگره:	BJ ۳۷
رده بندی دیویی:	۱۷۰
شماره کتابشناسی ملی:	۶۱۳۸۹۸۷

BA.۴۶۲

Al-Mustafa International Publication and Translation Center

Ahlak Felsefesine Giriş**Müellif:** Muhsin Cevadi**Tercümə edən:** Nurullah Akpınar**Year of publication:** 1442 AH/ 1399 Sh/ 2020**Publisher:** Al-Mustafa International Translation and Publication Center**Printing:** Al-Mustafa Digital Printing Office**Print-run:** 500**ISBN:** 978-600-429-728-8**درآمدی بر فلسفه اخلاق**

مؤلف: محسن جوادی

مترجم: نورالله آق پینار

ناشر: مرکز بین المللی ترجمه و نشر المصطفی ﷺ

چاپ اول: ۱۳۹۹ش / ۱۴۴۲ق / ۲۰۲۱م

● چاپ: چاپخانه دیجیتال المصطفی ﷺ

● قیمت: ۲۴۰۰۰۰ ریال ● شمارگان: ۵۰۰

© Al-Mustafa International Translation and Publication Center

● IRAN, Qom; Muallim avenue western , (Hujjatia).

Tel: +98 25 378 36 134

Tel-Fax: +98 25-37836134

● IRAN, Qom; Boulevard Muhammad Ameen, Y-track Salarayah. Tel: +98 25-32133106

📧 pub_almustafa

🌐 http://buy-pub.miu.ac.ir

✉ miup@pub.miu.ac.ir

● ناظر گرافیک: مسعود مهدوی

● مدیر انتشارات: مصطفی نوبخت

● ناظر فنی: سید محمد رضا جعفری

● مدیر تولید: جعفر قاسمی ابهری

Ahlak Felsefesine Giriş

Muhsin Cevadi

Tərcümə edən:
Nurullah Akpınar

**Al-Mustafa International
Translation and Publication Center**

NAŞİRDƏN

İslam və beynəlxalq əlaqələrin qloballaşdığı bir dövrdə, müsəlmanalimləryeni məsələlər və məsuliyyətlərlə üzləşməli oldular. Belə ki, bu gün ölkələrdə din və ənənəvi qaydalarla yaşamaq, öncələrə görə daha da çətinliklərlə üzləşdiyindən, günün tələblərinə uyğun, eyni zamanda İslam həqiqətlərinə əsasən, yeni araşdırmalara ehtiyac duyuldu. Təbii ki, hər bir sahədə dəqiq, hərtərəfli və təhriflərdən uzaq nizamlı tədqiqatın aparılması və bu sahədə güclü araşdırmaçıların yetişdirilməsi, hər zaman bütün haqqsevənlərin diqqət mərkəzində olmuşdur. Lakin sivilizasiyaların toqquşduğu bir zamanda, elmi həqiqətlərə və mənəvi dəyərlərə önəm verən insanların, qərəzsiz və aydın biliklərə daha artıq maraq göstərməsi, vicdanlı araşdırmaçıların məsuliyyətini bir o qədər də artırdı.

Sözsüz ki, təhsil mərkəzlərinin inkişafı, dinamik, mütərəqqi və intizamlı təhsil sisteminə bağlıdır. Bu səbəbdən, təhsil və tədqiqat metodlarına yenidən baxış keçirmək və onları günün nəbzinə görə səliqə-sahmana salmaq, elmi tərəqqini sürətləndirməklə birgə, elmi mərkəzlərdə müaliə və yeni araşdırmalar üçün şövq və stimulyaradır.

Beləliklə, “Beynəlxalq əl-Mustafa Universiteti” həqiqət və səadət yolunun tərəfdarı kimi, qeyri-iranlı tədqiqatçıların akademik araşdırmalarını himayə etməyi və onların elmi əsərlərini ərəsəyə gətirməyi özünə ülvi bir hədəf olaraq təyin etmişdir.

Yayıncının Önsözü

Sosyal gelişmeler, bilimlerin yeni oluşan gereksinimleri ve yeni bilim dallarının ortaya çıkması bir takım ihtiyaçlar doğurmuş ve bu ihtiyaçların karşılanması da yeni öğretim branşlarının kurulmasını ve uzman kişilerin yetiştirilmesini gerekli kılmıştır. Bu yüzden, eğitim kitaplarının da bu değişimlerin dikkate alınarak yazılması gerekiyor.

Kültürel ve iletişim araçları, medya organları sayesinde Batı'nın kültürel hegemonyasının yayılması ve küreselleşmesi bu tür bahislere ilgi duyanların ve alimlerin yüksek düşüncelerle, yüce değerlerle aşına olmasını gerekli kılıyor. Bu önemli mesele ise ancak yeni uzmanlık dallarının kurulmasıyla, yeni ve zengin metinlerin üretilmesiyle, öğrencilerin organizeli eğitim ve öğretiminin daha kapsamlı hale getirilmesiyle sonuç verecektir. Bu süreç bazen temel konuların ele alınması, akademik metinlerin tedvin olunması olarak ve bazen de ilmi bahislerin kaleme alınması olarak tanımlanır fakat pek karmaşık ve akademik olmayacak şekilde ortaya çıkar.

Diğer yandan eğitim merkezlerinin gelişmesi de tutarlı, düzenli ve dinamik bir eğitim sistemine bağlıdır. Eğitim tarzlarının, stillerinin ve metinlerinin gözden geçirilmesi ve güncelleştirilmesi ise söz konusu tutarlılığı, dinamizmi ve dolayısıyla da eğitim merkezlerinin bilimsel canlılığını zorunlu kılar.

Bu mecrada, dinî ilimlerin tahsil edildiği medreseler, görkemli İslam İnkılabı'nın berketiyle yıllardır eğitim sistemini ıslah etme ve ders metinlerini gözden geçirme gayreti içinde olmuştur.

6 Ahlak Felsefesine Giriş

Bu mecmuanın bir parçası olarak, İranlı olmayan talebelerin talim ve terbiyesi gibi büyük bir misyonu üstlenen Camiatul Mustafa el-Alemiyye, uygun ders metinlerinin telifini kendi çabasının serlevhası kılmıştır. Dini ilimlerin çeşitli konularında ders metinlerinin tedvin edilip yayınlaması, bu sürecin hasılatı olmuştur.

Uluslararası El Mustafa Yayın ve Çeviri Merkezi olarak, *Ahlak Felsefesine Giriş* kitabının yazarı değerli ve faziletli hocamız Sayın Muhsin Cevadi başta olmak üzere eserin ortaya çıkmasında emeği geçen bütün aziz kardeşlere takdir ve teşekkür eder ve bu eseri, öz İslami düşünce ve kültürün arayışçılara takdim ediyoruz.

Uluslararası El Mustafa Yayın ve Çeviri Merkezi

İçindekiler

BİRİNCİ DERS: Ahlak ve Ahlakın Konusu	11
Giriş	11
Dersin İçeriği	11
Ahlak	11
Ahlak İlmimin Tanımı	11
Özet	12
İKİNCİ DERS: Ahlak Felsefesinin Konuları	15
Giriş	15
Dersin İçeriği	16
Özet	18
ÜÇÜNCÜ DERS: KÜLTÜREL GÖRECELİLİK TEORİSİ	19
Giriş	19
Dersin İçeriği	20
Özet	22
DÖRDÜNCÜ DERS: KÜLTÜREL RÖLATİVİZMCİLERİN DELİLLERİ	23
Giriş	23
Dersin İçeriği	24
Rölatif Yaklaşımı Savunanların Delilleri	24
Araştırma ve Eleştirme	24
Kültürel Rölativizmin Problemleri	26
Özet	28
BEŞİNCİ DERS: ZİHİNSEL/ÖZNEL YAKLAŞIM KURAMI	31
Giriş	31
Dersin İçeriği	31
Zihinsel Yaklaşım Teorisi	31

8 Ahlak Felsefesine Giriş

Zihinsel Yaklaşım ile Kültürel Rölativizmin Farkı	32
Özet.....	33
ALTINCI DERS: ZİHİNSEL KURAMIN TENKİDİ	35
Giriş	35
Dersin İçeriği	35
Zihinsel Yaklaşım Kuramının Tenkidi	35
Zihinsel Yaklaşımın Teorik Problemleri.....	36
Zihinsel/öznel kuramın problemleri:.....	38
Özet.....	38
YEDİNCİ DERS: İLAHİ BUYRUK TEORİSİ	39
Giriş	39
Dersin İçeriği	39
İlahi Buyruk Teorisi.....	39
Açıklama	39
Kuramın Tarihçesi	40
Kuramın Dayandığı Argüman.....	41
Özet.....	41
SEKİZİNCİ DERS: İLAHİ BUYRUK TEORİSİNİN TENKİDİ	43
Giriş	43
Dersin İçeriği	44
İlahi Buyruk Teorisinin Tenkidi.....	44
Özet.....	46
DOKUZUNCU DERS: SEZGİSELÇİLİK.....	47
Giriş	47
Dersin İçeriği	47
Sezgiselcilik.....	47
Özet.....	50
ONUNCU DERS: AHLAKİ İSTİDLAL.....	53
Giriş	53
Dersin İçeriği	54
Ahlaki İstidlal.....	54
1. İnanç Tutarlılığı.....	54
2. İrade Tutarlılığı.....	54
3. Ahlaki Vicdan	55
4. Tarafsızlık	55
Özet.....	56

ON BİRİNCİ DERS: AHLAKİ TEORİLER	59
Giriş	59
Dersin İçeriği	60
Ahlaki teoriler	60
Özet.....	61
ON İKİNCİ DERS: FAYDACILIK TEORİSİ.....	63
Giriş	63
Dersin İçeriği	64
Faydacılık Teorisi	64
Özet.....	66
ON ÜÇÜNCÜ DERS: GÖREVCİLİK.....	67
Giriş	67
Dersin İçeriği	67
1. Görevcilik	67
2. Görevciliğin Mahiyeti	67
3. Kant'ın Görüşü.....	68
4. Ross'ın Görüşü	69
5. Mutezilenin Görüşü.....	69
6. Görevciliğin Tenkidi.....	70
Özet.....	70
ON DÖRDÜNCÜ DERS: AHLAKİ EGOİZM	73
Giriş	73
Dersin İçeriği	74
Ahlaki Egoizm	74
Özet.....	77
ON BEŞİNCİ DERS: AHLAKİ ÖZGECİLİK	79
Giriş	79
Dersin İçeriği	80
Ahlaki Özgecilik/Diğerkâmlık (Moral Altruism).....	80
Özet.....	82
ON ALTINCI DERS: AHLAK ve ERDEM.....	85
Giriş	85
Dersin İçeriği	86
Erdem Ahlakı.....	86
Ahlak.....	86
Özet.....	89

10 Ahlak Felsefesine Giriş

ON YEDİNCİ DERS: Ahlaki Sorumluluk.....	91
Giriş	91
Dersin İçeriği	92
Ahlaki Sorumluluk	92
Özet.....	95
ON SEKİZİNCİ DERS: Din ve Ahlak.....	97
Giriş	97
Dersin İçeriği	97
Din ve Ahlak	97
a) Eş'arilerin Nazariyesi	98
b) Mutezile ve Şia Nazariyesi.....	99
c) Ahlaki Motivasyon.....	101
d) Ahlakın Motivasyon Açısından Özerkliği ve Din	102
Özet.....	102

BİRİNCİ DERS

Ahlak ve Ahlakın Konusu

Giriş

Bu derste ahlakın sözcük anlamıyla tanışıp “ahlak ilmi”nin mahiyeti, bu ilim dalının incelediği konu ve hakkındaki çeşitli görüşleri ele almaya çalışacağız. “Ahlak felsefesi”ne ilişkin dakik bir kavrayışı elde etmek için öncelikle ahlak ilminin tanımını yapmak gerekir. Ahlak ilminin tanımı ve konusuna ilişkin bakış açımızın, ahlak felsefesinin mahiyeti ve incelediği alanla ilgili bakışımız üzerinde doğrudan bir etkisi vardır.

Dersin İçeriği

Ahlak

Ahlak İlminin Tanımı

Köken olarak Arapça bir sözcük olan “ahlak” kelimesi, insanın batını/derûnî sureti ve içteki görünmeyen yüzü anlamına gelen “hulk” veya “huluk” sözcüğünün çoğul halidir. Başta Yunan filozofları olmak üzere Müslüman, Hıristiyan ve Yahudi filozofların da öne sürdükleri insan-nazariyesinde, beden dışında insanın maddi olmayan bir nefse de sahip olduğunu ve insan hayatının ondan kaynaklandığını savunmuşlardır.

Bu temelde, konusu insan bedeni olan, beden hallerini inceleyen ve tenin hastalıklarını teşhis edip onların nasıl tedavi edileceğini ele alan ilme, *tıbbü-l ebdan* denir.

Buna karşın, ruhun sağlık ya da hastalık hallerini konu edinen ilme ise *tıbbü-l ervah* ya da *ahlak ilmi* denir. Adı geçen filozoflar, insan nefsi ya da ruhunun varlığını tartışmasız kabul ediyorlardı.

Onların literatüründe ahlak ilmi ya da bilimi, nefsani/ruhsal melekelerin¹ (ruhsal hallerin) iyi ve kötüsünü teşhis etme bilimidir.

Görüldüğü gibi ahlak ilminin bu tanımı, “hulk”un sözcük anlamıyla uyum içinde olup onunla ilişkilidir. Elbette eski hakimlere (filozoflar) göre insanın her türlü yüzeysel davranış ve eylemi bu ruhtan kaynaklanır; bu yüzden derunun ıslahı ve onarılmasının etkisi kendini çok hızlı şekilde zahiri davranışta belli eder. Modern dönemde bazıları nefsin ya da ruhun varlığından şüphe etmişlerdir. Ahlak ilminin konusu olarak ruh ya da nefsi değil de, insanın aşikâr, görünen davranışını öne sürmüşlerdir. Ahlak ilmi de onlara göre insan davranışlarının iyi ve kötüsünü belirleme ilminden başka bir şey değildir. Ruhun inkârıyla birlikte, *et-tıbur-ruhani* ya da *ruhsal tıp* adıyla bilinen ilim de kendi konusunu yetirmiş olur.

Kanaatimize göre, ahlak ilminin, hem ruhsal hallerin teşhisi ve onları kötü olan içsel hasletlerden ayıklanmasını, hem de öznesinin ruh halini ve etkenini dikkate almaksızın kötü davranışların tanınıp iyi ve kötüsünün belirlenmesini içermesi için kapsamlı bir şekilde tanımlaması gerekir.

Özet

1. “Hulk” veya “huluk”un çoğul hali olan “ahlak” kelimesi, lügat anlamı itibariyle insanın içsel, görünmeyen sureti ve (iç) yüzü manasına gelir.
2. Eski Yunan filozofları ve dindar filozofların geleneğine göre, insan ruhu ahlak ilminin konusudur ve bu ilim nefsani melekelerin (ruhsal hallerin) iyisini ve kötüsünü teşhis etmeyi amaçlar.

---

1. İnsanın içinde kökleşip kalıcı hale gelen nefsani özelliğe *meleke* denir.

3. Modern dönemde kimileri nefsin varlığını inkâr etmişlerdir. İnsanın zahiri ve yüzeysel davranışını ahlak ilminin konusu olarak ileri sürmüş ve bu ilmi insanın davranışlarının iyi ve kötüsünü teşhis etme bilimi olarak tanımlamışlardır.
4. Kanaatimize göre ahlak ilmi, hem ruhsal halleri teşhis etmekle uğraşan hem de insanın davranışlarını öznelere ve etkenlerinden bağımsız olarak inceleyen bir ilimdir.

